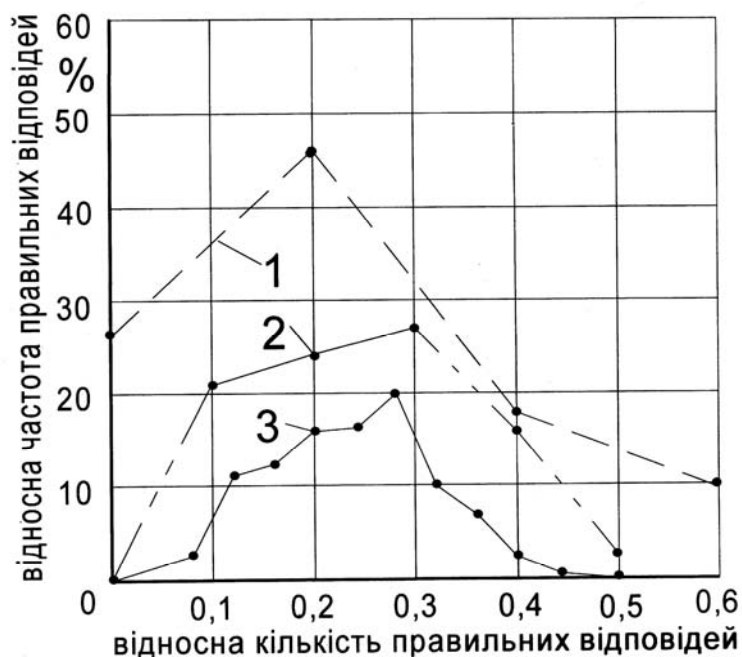

вважати позитивним, якщо студент правильно відповів на 60% завдань. Відношення k/N — оцінює частоту правильних відповідей у серії.

Емпіричний розподіл частоти правильних відповідей при «сліпому» комп'ютерному тестуванні знань будови автомобіля:

1 - $n = 5$; 2 - $n = 10$; 3 - $n = 25$.

Рисунок дає наочне уявлення про можливість досягнення позитивного результату тестування шляхом відгадування. Аналіз рисунка показує, що ймовірність правильних відповідей зменшується із збільшенням кількості завдань у тесті. Наприклад, ймовірність одержання 20% правильних відповідей при 5 завданнях найбільша і сягає 46%, а в серії з 25 завданнями — лише 16%. Також відзначимо, що зі збільшенням кількості завдань зростає кількість правильних відповідей. Але якщо встановити 60% -й рівень правильних відповідей для одержання оцінки «задовільно», то способом відгадування практично неможливо одержати позитивний результат тестування. При найкращому збігу обставин сподіватися на позитивний результат можна лише тоді, коли у тесті буде 5 завдань. Найбільш імовірно відгадати 20–30 % правильних відповідей, що надто мало для отримання позитивної оцінки.

Таким чином, ймовірність «відгадування» правильних відповідей при комп'ютерному тестуванні зменшується зі збільшенням кількості завдань у тесті. Ймовірність появи достатньої кількості правильних відповідей для отримання позитивної оцінки надто низька, щоб вважати «відгадування» загрозою тестуванню як способу педагогічного контролю.

ЛІТЕРАТУРА

1. Слєпкань З. І. Наукові засади педагогічного процесу у вищій школі: Навч. посібник. — К.: Вища школа, 2005. — 239 с.
2. Чельшкова М. Б. Теория и практика конструирования педагогических тестов: Учеб. пособие. — М.: Логос, 2002. — 432 с.
3. Равен Дж. Педагогическое тестирование: Проблемы, заблуждения, перспективы / Пер. с англ. — Изд. 2-е, испр. — М.: Когито-Центр, 2001. — 142 с.

Наталія ЦЮРПІТА

ІНТЕГРАЦІЯ КОМП'ЮТЕРНИХ ТА ВІДЕО ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОЦЕС ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

У статті розглянуто різні види діяльності з використанням сучасних технічних засобів на заняттях з іноземної мови, переваги і недоліки їх застосування. Проаналізовано вплив комп'ютерних та

відео технологій на мотивацію навчання та підвищення рівня якості знань. Доведено, що використання технічних ресурсів є ефективним доповненням до традиційної методологічної бази навчання іноземної мови і вимагає подальшої науково-дослідної роботи.

Одним з пріоритетних напрямків процесу інформатизації нашого суспільства є інформатизація освіти — впровадження засобів нових інформаційних технологій (НІТ) у систему сучасної української освіти. Опираючись на потенціал новітніх технічних засобів, можна значно розширити можливості навчального процесу. В цьому аспекті ключовим науковим завданням є вдосконалення методології і стратегії добору змісту, методів і організаційних форм навчання на основі використання автоматизованих баз даних науково-педагогічної інформації і комунікаційних мереж.

Метою статті є дослідження впливу комп'ютерних і відео технологій на мотивацію вивчення іноземної мови, ефективність розвитку мовленнєвих навичок та аналіз переваг і недоліків використання технічних засобів навчання та Інтернету в навчальному процесі.

Особливості використання новітніх технологій навчання вивчали Є. Дмитрієва, І. Макаревич, Н. Платонова, Є. Полат, С. Фадєєв та інші науковці. На думку Є. Полат, сучасні педагогічні технології – навчання в співробітництві, проектна методика, використання НІТ, Інтернет-ресурсів, відео та мультимедійних засобів — допомагають реалізувати особистісно-орієнтований підхід у навчанні, забезпечують індивідуалізацію і диференціацію навчання з урахуванням здібностей дітей, їх рівня навченості, інтересів [7, 13]. О. Нілов зазначає, що комп'ютери стрімко ввійшли в наше життя і в процес навчання англійської мови, дещо потіснивши традиційні методики і змусивши викладачів іноземних мов вирішувати проблеми, про існування яких кілька десятиліть тому жоден лінгвіст навіть не підозрював [6, 36].

Застосування НІТ на заняттях іноземної мови надає студентам інструмент дослідження, конструювання, формалізації знань про предметний світ сприяє розширенню сфери самостійної роботи студентів за рахунок можливості організації різних видів навчальної діяльності, що включає експериментально-дослідницьку роботу, навчально-ігрову, інформаційно-навчальну, аудіовізуальну та ін. За рахунок реалізації можливостей інтерактивних діалогів, самостійного вибору режиму навчальної діяльності здійснюється індивідуалізація та диференціація навчання, що є особливо вагомим фактором при вивченні іноземної мови. Інформаційно-навчальна діяльність на заняттях сприяє підвищенню мотивації навчання за рахунок комп'ютерної візуалізації досліджуваних об'єктів, здатністю їх керування і головне — можливістю самостійного вибору форм і методів вивчення мови.

Важливість застосування новітніх технічних засобів навчання на заняттях іноземної мови визначається за наступними критеріями:

- 1) покращення ефективності навчального процесу і підвищення продуктивності праці;
- 2) забезпечення миттєвого поопераційного контролю і постійного підкріплення правильності виконання навчальних дій кожного студента;
- 3) збільшення інтересу до вивчення мови і підвищення свідомого навчання;
- 4) надання оперативного зворотного зв'язку з можливістю швидкого введення відповідей без їх тривалого кодування [10, 262].

Аналізуючи переваги використання комп'ютерів на заняттях іноземної мови, необхідно виділити наступні можливості: варіативність їх застосування на різних етапах навчання, а також на будь-якому етапі роботи на практичному занятті, динамічне подання матеріалу, створення умов для самостійної роботи студентів, економне використання часу на занятті, підвищення рівня мотивації і як результат — активізація навчальної діяльності студентів, зменшення рутинних видів роботи, що зумовлюють втому і створення психологічно комфортного середовища навчання, в якому матеріал легше сприймається та запам'ятовується і допомагає студенту побороти «страх відповідати» іноземною мовою. Комп'ютерні програми мають здатність контролювати роботу таких технічних засобів, як синтезатор мови, відеоманітофон, мікрофон. Комп'ютер забезпечує всебічний контроль навчального процесу, що дає змогу викладачу заощадити навчальний час, оскільки виконується одночасна перевірка знань студентів, а також одержати об'єктивний результат оцінювання. Аналіз викладачем статистичних даних (правильних і неправильних відповідей, кількості помилок, часу

затраченого на виконання певних завдань тощо), накопичених комп'ютером, дає можливість зробити висновок про ступінь та якість сформованості знань студентів [2, 24].

Однак, перераховуючи переваги комп'ютерних технологій, варто відзначити і деякі недоліки, які можуть створювати певні труднощі і зменшувати ефективність навчального процесу:

- якість функціонування комп'ютера залежить від технічних факторів, тому він може вийти з ладу в будь-яку мить;

- в умовах комп'ютеризації можливий гострий дефіцит спілкування викладача і студента, що є надзвичайно важливим в реалізації психолого-педагогічної функції навчання;

Існує велика кількість інноваційних комп'ютерних та відео технологій, які допомагають вчителю іноземної мови у навчальному процесі. До них належать: електронні видання навчального призначення, комп'ютерні системи навчального призначення, навчальні аудіо та відео матеріали, глобальна мережа Інтернет.

Електронні видання включають системи навчального призначення, які мають дидактичні, методичні та інформаційно-довідкові матеріали з іноземної мови, а також відповідне програмне забезпечення, що дозволяє їх комплексне використання як при виконанні самостійної роботи, так і для проведення контролю рівня і якості знань.

Комп'ютерні системи навчального призначення дають можливість диференціювати процес навчання, застосовувати індивідуальний підхід, здійснювати контроль із діагностикою помилок і зворотнім зв'язком, забезпечувати самоконтроль навчально-пізнавальної діяльності, демонструвати візуальну навчальну інформацію, моделювати та імітувати процеси і явища, проводити лабораторні роботи, експерименти й досліди в умовах віртуальної реальності.

Відео та аудіо матеріали — інформаційні матеріали на магнітних та цифрових носіях, аудіо та відео касетах, лазерних компакт дисках CD-ROM, DVD дисках, та жорстких дисках-вінчестерах — можуть бути надані користувачу за допомогою відеомагнітофона, аудіо програвача чи комп'ютера [11, 76].

Глобальна мережа Інтернет дає змогу комп'ютерам усього світу обмінюватись інформацією. Одним із найбільш відомих додатків Інтернету є «всесвітня павутина» — world wide web (www), яка належить до групи серверів, що пропонують сторінки інформації у графічному вигляді і саме тут реалізуються інтерактивні видання навчального призначення з гіперзв'язками.

Ефективність застосування комп'ютерних навчальних програм у процесі навчання іноземної мови залежить від доцільності їх дидактичного використання. Загалом більшість таких програм можуть успішно використовуватись для корекції та розвитку фонетичних, лексичних, граматичних навичок. Вони дозволяють тренувати різні види мовної діяльності і сполучати їх у різних комбінаціях, допомагають усвідомити мовні явища, сформулювати лінгвістичні здібності, створити комунікативні ситуації, автоматизувати мовні дії, а також забезпечують можливість обліку ведучої репрезентативної системи, реалізацію індивідуального підходу.

Існують різні форми роботи з комп'ютерними програмами на практичних заняттях з англійської мови. Особливо ефективним їх використання є при вивченні лексичного матеріалу для розвитку навичок аудіювання і відпрацювання правильної вимови слів та інтонацій різних типів речень, при навчанні письму, відпрацюванні граматичних явищ.

Вивчення лексики проходить у три етапи: введення мовного матеріалу, закріплення і опрацювання нових лексичних одиниць, контроль рівня засвоєння лексики [11, 90]. На першому етапі використовується автоматичний режим комп'ютера, який демонструє нову лексику за допомогою зображень із аудіо супроводом. Час роботи на цьому етапі є досить нетривалим, приблизно 1–2 хвилини, що займає значно менше часу порівняно з традиційною формою роботи на цьому етапі. На етапі закріплення лексики і відпрацювання вимови студенти переключаються з автоматичного режиму в звичайний робочий і працюють індивідуально або парами, повторюючи за диктором слова і фрази. На останньому етапі контролю учні вибирають завдання, які мають різні рівні складності. Після їх виконання на екрані з'являється результат. Існують ефективні програми, зокрема English Platinum 2000, Lingua Land, English Gold, які містять лексику широкого тематичного діапазону.

Для розвитку навичок аудіювання є розроблені програми, що передбачають режим роботи з мікрофоном та навушниками. Вони особливо корисні при проведенні лабораторних занять з англійської мови. Після прослуховування слова, фрази чи речення учень повторює за диктором, імітуючи заданий ним зразок правильної вимови та інтонації. Графічне зображення, яке з'являється на екрані дозволяє порівняти схожість вимови диктора та студента, і це дає можливість чітко виявити де саме є помилка. Студент прагне, щоб його графічне зображення стало ідентичним із зображенням диктора, тобто досягнути рівня якості вимови максимально наближеного до зразка.

Інтерактивні курси, які містять вправи для розвитку навичок письма, виконують паралельно дві функції: навчання правильного написання слів та розвиток навичок користування клавіатурою [4, 119].

Більшість комп'ютерних програм включає певний граматичний матеріал, з комплексом інтерактивних граматичних вправ. У програмі English Gold кожна граматична структура опрацьовується за допомогою мікро діалогів. Одна і та ж граматична тема повторюється в кількох діалогах, що сприяє кращому засвоєнню матеріалу і практично дозволяє студенту виробити автоматичну навичку правильної побудови структури. Розділі «Граматика» у програмі «Професор Хіггінс» поділяється на дві частини: практичну і теоретичну. Контролюючи знання студента програма відзначає його успіхи і при необхідності показує вірну відповідь.

Не менш вагомим за комп'ютерні програми є використання відео інформації на заняттях іноземної мови [5, 34]. Сюди входить перегляд англійських фільмів різних жанрів, телевізійних новин, науково-пізнавальних програм. Цей вид діяльності вимагає від студента певного рівня володіння мовою, оскільки темп мовлення такого матеріалу достатньо швидкий, а лексичний діапазон охоплює надзвичайно різні сфери мовленнєвих ситуацій. Особливість цього виду роботи полягає в тому, що такі відео матеріали створюються для використання в мовному середовищі, а не для навчально-методичних цілей, і тому вони повністю відображають фонетичну, граматичну і лексичну різноманітність сучасної розмовної англійської мови. Саме тому такий вид роботи є неефективним і недоцільним на початкових етапах вивчення мови.

Використання відео матеріалів на занятті можна здійснювати двома способами: за допомогою комп'ютера та навушників, що дає студентам можливість працювати індивідуально або із застосуванням відеоманітофона і телевізора для групових переглядів. Перегляд складається з трьох основних етапів:

- 1) підготовчого, який передбачає попереднє ознайомлення студентів з особливостями лексичного матеріалу та змістом фільму чи програми, загальних відомостей про акторів і т. д.;
- 2) основного, який включає перегляд з паралельним виконанням завдань для розвитку навичок аудіювання;
- 3) підсумкового, який передбачає письмовий та усний види діяльності у формі обговорення змісту, висловлення вражень, обґрунтування своєї думки, аналіз фонетичних і лексичних особливостей, написання есе чи критичного огляду;

Використання відео матеріалів на заняттях є особливо важливим для реалізації комунікативної цілі вивчення іноземної мови. Комунікативне навчання за допомогою Інтернету підкреслює важливість розвитку здатності студентів і їх бажання використовувати іноземну мову для цілей ефективного спілкування. Студенти повинні бути готові використовувати мову для реальної комунікації поза заняттям, зокрема, під час прийому іноземних гостей чи подорожі в англійську країну. На доповнення комунікативних потреб студентів необхідно освоїти методику роботи в Інтернеті. Тут важливо виробити здатність справлятися з ситуацією, коли мовні ресурси студентів недостатньо адекватні, спроможність оцінювати свою власну мову і успіхи. Розвиток самостійності студентів за допомогою глобальної мережі є поступовим процесом, яким варто постійно заохочувати. Одним з найбільших завдань викладача іноземної мови є підбір оптимальних способів вести студентів до поступово зростаючої самостійності [3, 28].

Однією з вимог до вивчення іноземної мови з використанням Інтернет-ресурсів є створення взаємодії на занятті, що в методиці називають інтерактивністю. Від принципу комунікативності він відрізняється наявністю щирого співробітництва, де головний акцент робиться на розвиток умінь спілкування і групової роботи, тоді як одним з найбільш поширених видів комунікативного завдання є розвиток вміння вести монологічне мовлення. Інтерактивність не лише моделює реальні життєві ситуації, а й спонукає студентів адекватно реагувати на них іноземною мовою. Коли це вдається, то

гарантований розвиток мовленнєвої компетенції, навіть за наявності мовних помилок. Основним тут є вміння спонтанно реагувати на висловлення інших, виражаючи при цьому свої почуття та емоції. В такому аспекті інтерактивність — це спосіб саморозвитку через Інтернет, який включає можливість спостерігати та імітувати використання мови, навички, зразки поведінки партнерів, виявляти нові сторони і вагомість проблем під час їх обговорення [8, 11]. Використання кібернетичного простору з навчальною метою є абсолютно новим напрямком у дидактиці та методиці викладання іноземної мови, оскільки виникають зміни, що торкаються всіх сторін навчального процесу, починаючи від вибору прийомів і стилю роботи та закінчуючи зміною вимог до академічного рівня студентів.

Інтернет на заняттях іноземної мови доцільно використовувати як ефективний додаток для розвитку граматичних, лексичних умінь і навичок, самостійної перевірки знань, що може здійснювати за рахунок використання фонетичних, лексичних, граматичних вправ та тестів різних навчальних сайтів всесвітньої мережі.

Великою перевагою використання Інтернет-ресурсів є розвиток міжкультурної компетенції, що включає знайомство з різними традиціями, культурами, визначення шляхів їх взаємодії, формування культурних універсалів необхідних для досягнення взаєморозуміння і співробітництва в безпосередньому спілкуванні [9, 16].

Найважливішим фактором, який стимулює процес іншомовного спілкування, варто вважати мотивацію засвоєння англійської мови. Під мотивацією ми розуміємо систему імпульсів, що спонукають, спрямовують навчальну діяльність на більш глибоке вивчення мови, її вдосконалення і прагнення розвивати потреби пізнання іншомовної мовленнєвої діяльності.

Як інформаційна система Інтернет пропонує своїм користувачам різноманіття інформації і ресурсів. До базового набору входить електронна пошта, телеконференції, відеоконференції, довідкові каталоги, доступ до інформаційних ресурсів, пошукові системи, розмова в мережі, можливість публікації власної інформації, створення власної домашньої сторінки і розміщення її на веб-сервері. Ці ресурси можуть активно використовуватись на заняттях англійської мови. Віртуальне середовище Інтернету дозволяє вийти за часові та просторові рамки, надаючи можливість автентичного спілкування з реальними співрозмовниками. Крім того, студенти мають змогу не лише ділитись інформацією з партнерами з різних кінців Земної кулі, а й спільно працювати над певними проектами. Сторінка Email Project Home Page пропонує для дослідження такі проблеми, як наркоманія, стрес, влада, харчування, вплив реклами на людину, здоров'я, медицина та багато інших. Студентам та учням з різних країн пропонується скласти багатонаціональну команду і спільними зусиллями взяти участь у змаганні в одному з проектів. У ході такої роботи команди складають численні документи: твори, статті, технічні звіти. Інша сторінка Project Icons передбачає створення переговорних груп, що представляють певну країну в обговоренні заданої теми. Групи здійснюють обмін інформацією і за допомогою електронної пошти проводять міжнаціональні переговори, які часто закінчуються дискусією в системі реального часу.

Інтернет забезпечує різноманітні види діяльності та комплекси завдань для навчання читання, аудіювання, письма. Медіа-сайти пропонують велику кількість видань періодичної преси, які розділені на різні рубрики: новини, стиль життя, спорт, рекламні оголошення. Так, за допомогою веб-газети звичайне заняття з іноземної мови можна перетворити на прес-конференцію чи агентство новин. Цей вид діяльності передбачає об'ємне читання і мистецтво інтерпретації, тому його доцільно застосовувати на вищому рівні навчання іноземної мови, й абсолютно неефективно на початковому етапі. Сайт компанії Lucent Technologies дозволяє користувачу почути, як правильно звучить будь-який вислів іноземною мовою, тобто озвучити можна необхідну фразу з навчального підручника чи навіть онлайн-посібника. Важливим для користувача є те, що прослуханий матеріал можна записати на особистий диск і використовувати для тренування вимоги без підключення до Інтернет-мережі [1].

Численні експерименти показали, що протягом одного навчального року ставлення студентів до різних видів діяльності на занятті може різко змінюватись в негативний або позитивний бік. Це значною мірою залежить від стилю роботи викладача, зокрема, використання лише одного підручника, одноманітних видів роботи на занятті послаблює позитивні емоції і спонукає студентів до перетворення в пасивних споглядачів. Як показують опитування учнів і студентів, НІТ, використання Інтернету є одним з їх головних захоплень.

Тому інтеграція можливостей сучасних комп'ютерних та відео технологій в навчальний процес сприятиме формуванню позитивної мотивації.

На основі аналізу можливостей НІТ можна зробити наступні висновки:

– інтеграція комп'ютерних та відео технологій в навчальний процес не виключає традиційні методи навчання, а гармонійно їх доповнює на різних етапах навчання;

– сучасні технічні засоби не лише підвищують ефективність навчання, а й формують мотивацію до самостійної роботи у вивченні іноземної мови;

– новітні технології навчання якісно вирішують ряд дидактичних завдань на уроці іноземної мови: сприяють удосконаленню навичок аудіювання на основі автентичних звукових текстів, розвитку вмінь діалогічного та монологічного мовлення, формуванню навичок читання та письма, розширенню лексичного запасу, ознайомленню з особливостями мовної поведінки народу іншого культурного середовища;

– для ефективного і раціонального застосування сучасних технічних ресурсів в навчальному процесі необхідна велика науково-дослідна робота для запровадження новітніх методичних засобів і прийомів навчання іноземної мови, а також для визначення критеріїв та принципів підбору мережних ресурсів, сайтів, мультимедійних програм для загальноосвітніх шкіл і ВНЗ в Україні.

ЛІТЕРАТУРА

1. Алтуфьева А. А. Некоторые основные проблемы создания общего языка общения в системе Интернет // [Электронный ресурс] <http://linguact.hyperlink.ru/articles/altufjeva.html>
2. Богослав І. І. Фрагмент уроку з використанням проектної технології // Англійська мова та література. — 2006. — № 15. — С. 24–25.
3. Гапон Ю. А. Включене дистанційне навчання англійської мови // Іноземні мови. — 2000. — № 2. — С. 27–30.
4. Кужель О. М., Коваль Т. І. Використання персонального комп'ютера у вивченні іноземних мов // Нові інформаційні технології навчання в навчальних закладах України: Наук.-метод. збірник. Вип. 8: Педагогіка / Ред. кол.: І. І. Мерхель та ін. — Одеса: Друк, 2001. — 242 с.
5. Мятова М. И. Использование видеofilмов при обучении иностранному языку в средней общеобразовательной школе // Иностранные языки в школе. — 2006. — № 4. — С. 31–39.
6. Нилов О. Английский без репетитора // Компьютерное обозрение. — 1997. — № 27. — С. 35–38.
7. Полат Е. С. Интернет на уроках иностранного языка // Иностранные языки в школе. — 2001. — № 2. — С. 13–14.
8. Полат Е. С. Интернет на уроках иностранного языка // Иностранные языки в школе. — 2001. — № 3. — С. 11–12.
9. Полат Е. С. Интернет на уроках иностранного языка // Иностранные языки в школе. — 2001. — № 5. — С. 16–17.
10. Сердюков П. И. Теоретические основы обучения иностранным языкам с применением информационных технологий: Дис. ... д-ра пед. наук. — К., 1997.
11. Сердюков П. І. Технологічні розробки комп'ютерних програм з іноземних мов. — К.: Ленвіт, 1996. — 111 с.